

TẠP CHÍ KHOA HỌC GIÁO DỤC: 3 NĂM (2005-2008)

HOẠT ĐỘNG VÀ TRƯỞNG THÀNH

Ngày 01 tháng 8 năm 2005, Tạp chí Khoa học Giáo dục (KHGD) được thành lập trên cơ sở sáp nhập Tạp chí Thông tin KHGD của Viện KHGD và Tạp chí Phát triển Giáo dục của Viện Nghiên cứu Phát triển giáo dục.

Là diễn đàn khoa học của ngành GD-ĐT, trực thuộc Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, trong hơn 3 năm (8/2005 - 12/2008), Tạp chí KHGD đã kế thừa và phát huy những thành tựu của hai tạp chí tiền thân, không ngừng phấn đấu hoàn thành nhiệm vụ tuyên truyền đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về giáo dục; công bố kết quả nghiên cứu giáo dục, phản ánh những thành tựu lí luận và thực tiễn giáo dục Việt Nam, trở thành xuất bản phẩm quen thuộc của các nhà nghiên cứu, giáo viên, cán bộ quản lí và đông đảo học viên cao học nghiên cứu sinh trong lĩnh vực giáo dục và khoa học giáo dục.

1. Những đóng góp của Tạp chí trong 3 năm qua

Thực hiện tôn chỉ hoạt động là tuyên truyền đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về giáo dục; công bố kết quả nghiên cứu giáo dục, đặc biệt về chiến lược và chương trình giáo dục; phản ánh những thành tựu lí luận và thực tiễn của giáo dục Việt Nam, từ khi thành lập đến nay Tạp chí KHGD luôn luôn bám sát những định hướng nghiên cứu lí luận và thực tiễn của Viện KHGD Việt Nam về: chiến lược phát triển giáo dục, chương trình giáo dục của các cấp học và trình độ đào tạo, chất lượng giáo dục, quản lí giáo dục, công bằng giáo dục và những vấn đề do thực tiễn quản lí nhà nước về giáo dục và đào tạo đặt ra.

Trong 3 năm qua, mặc dù còn gặp khó khăn do đội ngũ nhà báo, cán bộ, viên chức còn mỏng và chưa đồng bộ; lãnh đạo chủ chốt đều là kiêm nhiệm, song Tạp chí đã giữ vững và từng bước nâng cao chất lượng nội dung, đồng thời duy trì được số lượng phát hành của các kì tạp chí.

Tính đến tháng 12 năm 2008, Tạp chí đã lựa chọn, biên tập 716 bài viết, tổ chức in ấn, cho ra mắt bạn đọc 39 số tạp chí và 2 số chuyên đề.

Thông qua 4 chuyên mục chính là: Nghiên cứu; Trao đổi; Thực tiễn giáo dục và Giáo dục

nước ngoài, các số tạp chí và chuyên đề đã tập trung thực hiện những nhiệm vụ sau:

- Giới thiệu các quan điểm, đường lối của Đảng và Nhà nước về giáo dục và đào tạo; định hướng phát triển của các cấp học và trình độ đào tạo trong nước; thực tiễn phát triển giáo dục và đào tạo của các địa phương, trường học và nhiều kinh nghiệm giáo dục quý báu của các nước trên thế giới và trong khu vực Đông Nam Á.

- Công bố kết quả, thành tựu của phần lớn các đề tài nghiên cứu cấp Nhà nước, cấp Bộ, cấp Viện và của các chương trình, dự án, đề án trong lĩnh vực khoa học giáo dục như: Tâm lí học, Giáo dục học, Quản lí giáo dục, Phương pháp dạy học bộ môn, Kinh tế học giáo dục, Xã hội học giáo dục, Giáo dục học so sánh, Giáo dục thẩm mĩ, Giáo dục thể chất, Giáo dục lao động hướng nghiệp và dạy nghề, Giáo dục công dân, Giáo dục dân tộc, Giáo dục đặc biệt, Giáo dục dân số, sức khoẻ sinh sản, giới tính, môi trường, Học liệu và thiết bị trường học; về các cấp, bậc học như: Giáo dục mầm non, Giáo dục phổ thông, Giáo dục đại học, Giáo dục chuyên nghiệp và dạy nghề, Giáo dục không chính quy, v.v...

- Giới thiệu kết quả nghiên cứu chính của các luận văn thạc sĩ, luận án tiến sĩ về KHGD của các học viên, nghiên cứu sinh trong nước...

- Thông tin những ý kiến trao đổi về các vấn đề bạn đọc cùng quan tâm.

Với việc thực hiện các nhiệm vụ nêu trên, Tạp chí đã có những đóng góp thực sự vào việc phổ biến và từng bước phát triển khoa học giáo dục của nước ta. Cụ thể là:

1.1. Về lĩnh vực Giáo dục học, Tâm lí học

Tạp chí đã công bố khá đều đặn các bài nghiên cứu về hệ thống lí luận của tâm lí học và giáo dục học hiện đại. Số bài nghiên cứu về chuẩn hoá, hiện đại hoá, xã hội hoá giáo dục, kinh tế giáo dục làm cơ sở cho việc xây dựng chiến lược giáo dục, chính sách giáo dục ... và các bài về chỉ số phát triển HDI, về tâm lí người dạy, tâm lí người học ở các cấp học và trình độ đào tạo từ mầm non, phổ thông đến trung cấp chuyên nghiệp, cao đẳng, đại học, về vấn đề xây dựng mô hình nhân cách của của học sinh, sinh viên Việt Nam trong tình hình mới đã được quan tâm lựa chọn và đăng tải.

1.2. Về chiến lược giáo dục

Đây là lĩnh vực có nhiều bài viết đề cập khá toàn diện và sâu sắc những vấn đề của chiến lược phát triển giáo dục trong bối cảnh đất nước đang khẩn trương thực hiện nhiệm vụ CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế.

Tạp chí đã biên tập và đăng tải nhiều bài nghiên cứu về Chiến lược phát triển giáo dục đến năm 2010 và tầm nhìn đến 2015 - 2020. Nội dung của các bài viết này, một mặt phản ánh thực trạng giáo dục, đào tạo của đất nước trong từng giai đoạn phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, mặt khác trình bày những quan điểm cơ bản của Đảng, Nhà nước, những căn cứ lý luận, xu thế, tầm nhìn và kinh nghiệm của các nước trong việc xây dựng và thực thi chiến lược/ kế hoạch phát triển giáo dục. Đồng thời đề cập đến những thách thức, thời cơ mà giáo dục, đào tạo Việt Nam cần phải nhận thức đầy đủ để có thể tìm ra con đường đúng đắn và cách thức có hiệu quả để tồn tại và phát triển bền vững trong điều kiện kinh tế thị trường và cạnh tranh quyết liệt trong bối cảnh Việt Nam chuẩn bị và chính thức gia nhập WTO.

Tiếp theo là những bài viết về những vấn đề cần phải giải quyết trong quá trình thực hiện những đổi mới cụ thể của từng cấp học, trình độ đào tạo như: Mục tiêu, nội dung, mô hình và giải pháp phát triển, vấn đề chất lượng và công bằng giáo dục, vấn đề bình đẳng giới trong giáo dục, vấn đề giáo dục chuyên biệt và hòa nhập đối với trẻ khuyết tật, vấn đề đầu tư nguồn lực, vấn đề tăng cường quyền tự chủ và tính trách nhiệm của các trường học, cơ sở giáo dục, đào tạo trước yêu cầu phát triển hết sức đa dạng, phong phú của kinh tế, xã hội; vấn đề về phổ cập giáo dục tiểu học, THCS đúng độ tuổi; vấn đề tạo cơ hội đến trường và nâng cao chất lượng giáo dục cho trẻ có hoàn cảnh khó khăn; vấn đề giáo dục dân số và sức khỏe sinh sản, giáo dục phòng, chống HIV/AIDS, ma túy và các tệ nạn trong nhà trường, v.v... cũng được quan tâm.

Đặc biệt, trong những số tạp chí gần đây, nhiều bài viết giới thiệu về dự thảo Chiến lược phát triển giáo dục 2009 - 2020 đã được đăng tải, cung cấp cho bạn đọc những thông tin về một chiến lược mới của đất nước về giáo dục trong quá trình CNH, HĐH và hội nhập quốc tế.

Những bài viết như vậy đã có tác dụng đưa những vấn đề mang tính chiến lược của sự nghiệp giáo dục và đào tạo đến với đông đảo bạn đọc và giúp các cấp quản lý, chỉ đạo nắm bắt

được những thông tin cần thiết cho việc bổ sung, điều chỉnh và hoàn thiện chính sách phát triển giáo dục và đào tạo.

1.3. Về quản lý giáo dục

Nhận thức được tầm quan trọng của công tác quản lý giáo dục đối với sự phát triển giáo dục và đào tạo, Tạp chí cũng đã ưu tiên đăng tải những bài viết về lĩnh vực quản lý vĩ mô và vi mô, như: vấn đề đổi mới quản lý nhà nước về giáo dục, đào tạo; đổi mới quản lý hệ thống giáo dục quốc dân; đổi mới quản lý nhà trường theo hướng tiếp cận quản lý chất lượng tổng thể; vấn đề xây dựng các mô hình quản lý quá trình dạy và học; nâng cao chất lượng quản lý thực tập sư phạm; đổi mới quản lý công tác bồi dưỡng giáo viên tại cơ sở; quản lý việc đào tạo tại chỗ cho các doanh nghiệp, vấn đề phân ban, phân luồng học sinh sau THCS và THPT, v.v...

Việc đăng tải, giới thiệu các bài viết nêu trên đã thu hút được sự quan tâm của các cán bộ quản lý giáo dục các cấp, các địa phương và chính họ lại trở thành những cộng tác viên tích cực gửi bài trình bày quan điểm, kiến giải và khuyến nghị hữu ích cho việc tiếp tục đổi mới công tác quản lý giáo dục.

1.4. Về chương trình và sách giáo khoa, tài liệu giảng dạy

Để phục vụ thiết thực cho việc tuyên truyền, phổ biến chủ trương và kết quả đổi mới chương trình, sách giáo khoa và tài liệu dạy học của các cấp học và trình độ đào tạo, Tạp chí đã tập trung giới thiệu các bài viết về cơ sở lý luận và thực tiễn của việc phát triển chương trình, biên soạn sách giáo khoa, tài liệu dạy học, như: đổi mới mục tiêu, nội dung giáo dục, phương pháp dạy học và đánh giá chất lượng học tập ở các cấp học, nhất là đổi mới với giáo dục mầm non và giáo dục phổ thông;

Các bài viết về triển khai chương trình và sách giáo khoa mới ở các cấp, mang tính hướng dẫn quản lý quá trình và phương thức triển khai một cách khoa học và phù hợp thực tiễn địa phương cũng như các bài viết mang tính chất hướng dẫn, bồi dưỡng giáo viên dạy học theo chương trình và sách giáo khoa mới ở tất cả các môn học, các lớp, các cấp học đã được giới thiệu trong hầu hết các số Tạp chí;

Đặc biệt là hàng năm, Tạp chí đã chọn lọc, biên tập và phát hành được những chuyên đề về chương trình, sách giáo khoa mới, về vấn đề đổi mới phương pháp dạy học, phương pháp đánh giá kết quả học tập, đặc biệt là số chuyên đề về đánh giá kết quả triển khai chương trình và sách

giáo khoa mới ở tiểu học và trung học cơ sở ... đã được phát hành kịp thời đến các sở giáo dục phục vụ cho quá trình triển khai thay sách trên cả nước.

Cùng với những đóng góp nêu trên, trong hơn 3 năm qua, Tạp chí cũng đã tích cực cung cấp nhiều thông tin về động thái giáo dục và nghiên cứu KHGD trong nước và ngoài nước.

1.5. Các thông tin thời sự giáo dục trong nước

Hơn ba năm qua Tạp chí đã đã cung cấp một khối lượng thông tin hữu ích thông qua các bài viết về đời sống giáo dục trong nước, như: vấn đề cải cách thi cử ở phổ thông và đại học; vấn đề tổ chức thi trắc nghiệm khách quan trong kì thi tốt nghiệp phổ thông; vấn đề dạy thêm, học thêm; vấn đề học sinh "ngồi nhầm lớp", hiện tượng học sinh lưu ban và bỏ học, đặc biệt là phong trào "Nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục" ("Hai không") và gần đây là cuộc vận động "Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực" do Bộ GD&ĐT phát động.

Ngoài ra, số bài viết của các thầy, cô giáo, cán bộ quản lí giáo dục phản ánh những kinh nghiệm thực tiễn của các cơ sở giáo dục đã được chú ý giới thiệu đều trong các kì tạp chí. Đây là một hướng tích cực của Tạp chí, vì thực tiễn phát triển giáo dục hiện nay hết sức phong phú, đa dạng, có nhiều mô hình mới, giải pháp mới trong thực tiễn cần được tổng kết, trao đổi và hưởng ứng.

1.6. Các thông tin về giáo dục nước ngoài

Trong những năm qua, chuyên mục "Giáo dục nước ngoài" đã giới thiệu các thành tựu và kinh nghiệm giáo dục của các nước phát triển trên thế giới như Anh, Mĩ, Đức, Nga, và các nước trong khu vực như Singapore, Thailand, Malaysia, Hàn Quốc, đặc biệt là kinh nghiệm cải cách giáo dục của Trung Quốc thông qua các bài nghiên cứu so sánh giáo dục của cán bộ trong và ngoài Viện.

Với việc đăng tải đều đặn các bài viết về giáo dục so sánh như trên, Tạp chí đã giúp cho bạn đọc nắm bắt được xu thế phát triển giáo dục chung của các nước trên thế giới và trong khu vực, đồng thời nêu lên những kinh nghiệm quý báu, bài học thành công/ thất bại của của mỗi nước để chúng ta học tập, tin tưởng vào kết quả đổi mới giáo dục và đào tạo ở trong nước.

* *

Có thể nói, trong 3 năm qua, Tạp chí đã bám sát định hướng và nhiệm vụ nghiên cứu của Viện, công bố được các kết quả nghiên cứu khoa học giáo dục chủ yếu trong những năm gần đây. Đồng thời, phản ánh khá kịp thời các định hướng, chủ trương, hoạt động của Ngành, góp phần cung cấp thông tin, giúp cán bộ, giáo viên trong ngành; các địa phương thực hiện tốt công tác giáo dục (như: việc thông tin tuyên truyền kinh nghiệm phổ cập giáo dục, hướng dẫn cho việc thay sách giáo khoa, đổi mới phương pháp dạy học...).

Ngoài ra, Tạp chí đã từng bước xây dựng được mạng lưới cộng tác viên ở các cơ quan quản lí giáo dục (trung ương và địa phương), cơ sở giáo dục, các trường, các viện nghiên cứu. Công tác phát hành cũng đạt được tiến bộ đáng kể.

Trong những năm qua, Tạp chí KHGD đã phát hành tới 64 tỉnh, thành trong cả nước. Đối tượng sử dụng Tạp chí khá rộng, bao gồm các sở GD-ĐT, công ty sách và thiết bị trường học, phòng GD-ĐT các quận, huyện, các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp, các trường phổ thông... và các cá nhân có nhu cầu. Nhiều đơn vị, địa phương liên tục nhiều năm kí hợp đồng đặt mua Tạp chí, như: Công ty Sách và Thiết bị trường học Hải Phòng, Hải Dương, Nam Định, Bắc Ninh, Bắc Giang, Hậu Giang, Kiên Giang, Long An, Cần Thơ, Bến Tre...

Phương thức phát hành đã kết hợp tốt giữa việc phát hành trực tiếp đến tay bạn đọc, phát hành qua bưu điện, qua Công ty phát hành báo chí Trung ương. Nhờ đó đã đảm bảo duy trì mạng lưới phát hành và luôn đạt được số lượng 5.000 đến 6000 cuốn mỗi kì tạp chí, đặc biệt, năm 2008 số lượng phát hành trung bình đạt 7.500 cuốn.

Tuy nhiên, 3 năm qua cũng cho thấy Tạp chí còn tồn tại một số hạn chế như: cơ cấu bài viết chưa thật hợp lí; chất lượng bài viết chưa đồng đều giữa các kì.

2. Phương hướng hoạt động trong giai đoạn tới (2009 – 2011)

Tên cơ sở những thành tựu đã đạt được trong 3 năm qua và căn cứ vào chức năng nhiệm vụ, định hướng nghiên cứu khoa học của Viện KHGD Việt Nam cũng như chương trình hành động của Ngành GD&ĐT từ nay đến năm 2015, Tạp chí KHGD sẽ triển khai hoạt động theo những định hướng như sau:

2.1. Phương hướng chung

- Tiếp tục tuyên truyền, phổ biến các chủ

trương chính sách giáo dục của Đảng, Nhà nước và chiến lược phát triển giáo dục giai đoạn 2008 - 2020; giới thiệu, công bố các kết quả nghiên cứu KHGD của Viện và của các đơn vị trong và ngoài Ngành.

- Giới thiệu và phổ biến kinh nghiệm giáo dục, dạy học, quản lý giáo dục tốt của các trường học, cơ sở giáo dục và của giáo viên, cán bộ quản lý.

- Giới thiệu các thành tựu và kinh nghiệm giáo dục của các nước phát triển trên thế giới và các nước trong khu vực.

- Công bố kết quả nghiên cứu của các học viên cao học và nghiên cứu sinh.

- Tăng cường trao đổi ý kiến tranh luận khoa học về các vấn đề lý luận và thực tiễn giáo dục.

- Củng cố và từng bước mở rộng đội ngũ cộng tác viên viết bài và phát hành tạp chí, phấn đấu tăng đáng kể số lượng xuất bản của từng kì tạp chí và chuyên đề.

- Cải tiến và nâng cao chất lượng của công tác biên tập và công tác trị sự theo hướng nhanh chóng xây dựng đội ngũ cán bộ viên chức có hiểu biết sâu rộng về thực tiễn giáo dục và có trình độ chuyên môn về KHGD và nghiệp vụ báo chí đáp ứng được yêu cầu của giai đoạn mới.

2.2. Những nội dung cần được chú trọng đăng tải trên Tạp chí trong 3 năm tới

2.2.1. Những vấn đề của tâm lý học và giáo dục học hiện đại, cụ thể là:

- Các vấn đề về tâm lý và sinh lý của các đối tượng thuộc quá trình giáo dục (người học, người dạy, người quản lý, v.v...)

- Các vấn đề về triết lý giáo dục và cơ sở triết học của giáo dục Việt Nam trong thế kỉ 21.

- Các vấn đề về mục tiêu giáo dục và mô hình nhân cách người học.

- Các vấn đề giá trị và giáo dục giá trị.

- Các vấn đề về văn hóa và giáo dục văn hóa đầu thế kỉ 21.

- Các vấn đề về kinh tế giáo dục.

- Các vấn đề về lý luận giáo dục và dạy học hiện đại.

2.2.2. Cơ sở khoa học của các nhóm giải pháp phát triển giáo dục, bao gồm:

- Các vấn đề về chương trình giáo dục của các cấp học và trình độ đào tạo.

- Các vấn đề về đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, truyền thông trong dạy và học.

- Các vấn đề về đánh giá, kiểm định chất lượng giáo dục.

- Các vấn đề về tăng cường hiệu quả dạy học và sử dụng ngoại ngữ trong hệ thống giáo dục quốc dân.

- Các vấn đề về chất lượng và hiệu quả nghiên cứu khoa học.

- Các vấn đề về gắn đào tạo với nhu cầu xã hội.

- Các vấn đề về tái cấu trúc hệ thống giáo dục, đảm bảo liên thông giữa các cấp học, trình độ đào tạo và phân luồng học sinh sau THCS và THPT.

- Các vấn đề xây dựng trường đại học đạt tiêu chuẩn quốc tế.

- Các vấn đề về xây dựng đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục.

- Các vấn đề về hợp tác quốc tế trong lĩnh vực giáo dục.

- Các vấn đề đẩy mạnh xã hội hóa giáo dục, tạo điều kiện cho mọi thành phần kinh tế, mọi tổ chức đoàn thể, xã hội và các tổ chức, cá nhân là người nước ngoài và Việt kiều cùng tham gia làm giáo dục.

2.2.3. Các thông tin về thời sự giáo dục trong nước và ngoài nước

- Tình hình thực hiện đổi mới nội dung, phương pháp dạy học ở các địa phương trường học trong cả nước.

- Kinh nghiệm quốc tế về các lĩnh vực giáo dục, đào tạo.

2.3. Các chủ đề chính của năm 2009

Trong năm 2009, Tạp chí sẽ tập trung lựa chọn, giới thiệu các bài viết thuộc các chủ đề sau:

- Tâm nhìn và chiến lược phát triển giáo dục tới năm 2020.

- Cơ cấu hệ thống giáo dục quốc dân sau 2015.

- Đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp, phương tiện dạy học, kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh.

- Dạy và học ngoại ngữ trong hệ thống giáo dục quốc dân giai đoạn 2008 - 2020.

- Đổi mới quản lý giáo dục theo hướng hiện đại hóa, chuẩn hóa, xã hội hóa giáo dục.

- Xây dựng đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục theo chuẩn đào tạo và chuẩn nghề nghiệp.

- Đầu tư và hiệu quả giáo dục, đào tạo.

SUMMARY

This article presents the contributions of Journal of Education Science in 3 years between 2005- 2008 and topics to be reflected in the next 3 years.